

SXEDIO.Κ48

31.5.1965: Ο ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΔΥΤΙΚΟΥΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΝΑ ΕΚΛΕΞΟΥΝ ΠΟΙΑ ΛΥΣΗ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

Ενώ στην Αθήνα και την Αγκυρα άρχιζε ο ελλαδοτουρκικός διάλογος στο Παρίσι συνήλθαν οι Υπουργοί Άμυνας του ΝΑΤΟ (η σύσκεψη ακολούθησε τη σύνοδο των Υπουργών Εξωτερικών των χωρών του ΝΑΤΟ που έγινε πριν από λίγες ημέρες στο Λονδίνο).

Την Ελλάδα αντιπροσώπευσε ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας Πέτρος Γαρουφαλιάς, ο οποίος πήγε στο Παρίσι με δυο στόχους, όπως φάνηκε εκ των υστέρων: Να πείσει τους δυτικούς ότι η Ελλάδα ενδιαφέρεται για μια λύση στο Κυπριακό και μάλιστα παρουσιαζόταν διατεθειμένη να δεχθεί όποια λύση έκρινε ότι συνέφερε στο ΝΑΤΟ, αλλά και για να ζητήσει οικονομική βοήθεια από τους δυτικούς.

Όμως στις παρασκηνιακές επαφές του ο Γαρουφαλιάς τόνιζε στους νατοϊκούς συμμάχους του ότι μόνο με λύση για Ένωση μπορούσε η Ελλάδα να βοηθήσει, ενώ δεν απέκλειε ανταλλάγματα προς την Τουρκία στην Κύπρο και μεταξύ άλλων ανέφερε τη βρετανική βάση της Δεκέλειας.

Για λύση προς ανεξαρτησία μόνο ανέφερε ο Γαρουφαλιάς το όλο θέμα έπρεπε να συζητηθεί καθαρά με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο.

Ακόμα ανέφερε ότι ο Πρόεδρος Μακάριος δεσμεύθηκε να εφαρμόσει όσα συμφώνησε με τον Γεώργιο Παπανδρέου αλλά ο ίδιος αμφέβαλλε ότι θα έκαμνε κάτι τέτοιο.

Ο Γαρουφαλιάς μίλησε στη σύνοδο των Υπουργών στις **31 Μαΐου 1965** και δημόσια τουλάχιστον το Ελληνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας μετέδωσε ότι στην ομιλία του αναφέρθηκε σε θέματα που αφορούσαν τη στρατηγική της Συμμαχίας και υπογράμμισε το ιδιαίτερο της άμυνας, την ύπαρξη αλληλεγγύης και το ρόλο του Ανωτάτου αρχηγείου του ΝΑΤΟ.

Σύμφωνα επίσης με το Ε.Ι.Ρ. "ο Έλληνας Υπουργός

ασχοληθείς ειδικότερον με τα αμυντικά και οικονομικά προβλήματα της Ελλάδος, ανέπτυξε την στρατηγικήν σημασίαν και τας ανάγκας αμύνης της χώρας και εδήλωσεν ότι εις περίπτωσιν μη παροχής επαρκούς οικονομικής βοήθειας υπό του ΝΑΤΟ, η Ελλάς θα ευρεθή εις την ανάγκην αναλόγου μειώσεως των δυνάμεων της".

Ο Γαρουφαλιάς συζήτησε τόσο το Κυπριακό όσο και το θέμα της οικονομικής βοήθειας προς την Ελλάδα στο παρασκήνιο τόσο με το Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ κ. Μπρόζιο όσο και με τον αμερικανό Υπουργό Άμυνας Μακναμάρρα.

Στις 30 Μαΐου ο αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ Ξανθόπουλος- Παλαμάς μετέδιδε από το Παρίσι για τη συνάντηση του Γαρουφαλιά με τον Μπρόζιο (Σπύρου Παπαγεωργίου Κρίσιμα Ντοκουμέντα, Γ Τόμος, σελ. 190):

"Δι Α. Α. Ε.Ε κ.κ. Πρωθυπουργόν και Υπουργόν Εξωτερικών. Ανακοινώ υμίν κατωτέρω τηλεγράφημα Υπουργού Εθνικής Αμύνης κ. Γαρουφαλιά:

"Είχα την ευκαιρία εις πρόγευμα παρατεθέν εις οικίαν του υπό πρέσβευς κ. Παλαμά να συνομιλήσω ιδιαιτέρως με κ. Μπρόζιο. Εν αρχή κ. Μπρόζιο αφού μου εξέθεσεν όσα του είπεν ο κ. Κωστόπουλος σχετικώς με το Συμβούλιον Στέμματος και αφού μοι εδήλωσε ότι αυτήν την φοράν βλέπει τους Τούρκους αποφασισμένους διά επέμβασιν, με ηρώτησεν εάν είναι ακριβές ότι Μακάριος δεσμεύθη εις Συμβούλιον όπως συμμορφωθή προς αποφάσεις Ελληνικής Κυβερνήσεως και εάν θα ετήρει τούτο. Απήντησα ότι όσα ανέφερε κ. Κωστόπουλος είναι απολύτως ακριβή, αλλά αμφιβάλλω εάν Μακάριος θα τηρήση δέσμευσιν του.

Εν συνεχεία του εξέθεσα ότι εν Κύπρω μετά προπαγάνδας εναντίον Αμερικανών και ΝΑΤΟ και υπέρ Ρωσίας ήρχισεν από μηνός ανοικτή επίθεσις εναντίον Κωστοπούλου και εμού και ότι διά του τελευταίου εις Καρπασίαν λόγου του Μακαρίου εκορυφώθη η επίθεσις εναντίον πλέον της Ελληνικής Κυβερνήσεως και του Πρωθυπουργού, αν και δεν μνημονεύεται το όνομά του. Μπρόζιο μοι εχαρακτήρισεν ως **Discours Brulant** λόγον

Μακαρίου αποβλέποντος εις αποκλεισμόν λύσεως διά συνεννοήσεων. Εσυνέχισα και του είπον την θέσιν την διατυπωθείσαν υπό του Προέδρου κ. Παπανδρέου ότι τρεις λύσεις υπάρχουν: Ενωσις, Ανεξαρτησία με δικαίωμα Αυτοδιαθέσεως και Ανεξαρτησία άνευ δικαιώματος Αυτοδιαθέσεως.

Οφείλετε σεις και οι Αμερικανοί να εκλέξητε ποίαν λύσιν πιστεύετε ως εξυπηρετούσαν ασφάλειαν ελευθέρου κόσμου. Προσωπικώς, ετόνισα, πιστεύω ότι ανεξάρτητος Κύπρος σημαίνει μετά διετίαν Κύπρος ρωσική. Εάν μεν, εσυνέχισα, καταλήξετε μετά Αμερικανών εις ανεξαρτησίαν άνευ Αυτοδιαθέσεως, τότε δέον συνεννοηθήτε με Μακάριον. Εάν δε εις Ανεξαρτησίαν με Αυτοδιάθεσιν ή εις Ενωσιν, τότε υπάρχει το πλαίσιον λύσεως με ενεργόν ανάμιξιν Ελληνικής Κυβερνήσεως.

Με διέκοψε και μου είπε ότι προσωπικώς συμφωνεί δι' Ενωσιν ήτις αποτελεί την λύσιν ασφαλείας.

Δέον, προσέθεσα τότε, όπως εξευρεθή λογική λύσις επιτρέπουσα εις την τουρκικήν και εις την ελληνικήν Κυβέρνησιν να εμφανίσουν ταύτην εις την κοινήν γνώμην των χωρών των. Λύσις αύτη θα έδει ωσαύτως λάβη υπ' όψιν πρόσθετον δυσχέρειαν ελληνικής Κυβερνήσεως όπως εν αρνήσει τυχόν Μακαρίου την επιβάλη.

Προς τούτο δέον τουρκική κυβέρνησις εγκαταλείψη ιδέας πολέμου και καταλήψεως Ελληνικής νήσου, διότι πρώτον αποτελεί διεθνή παράβασιν επίθεσις προς κατάληψιν αποστρατικοποιημένης περιοχής.

Δεύτερον διότι άμυνα Ελλάδος είναι πλήρης και ουδεμία νήσος θα καταληφθή. Και τρίτον διότι τότε ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος και τίποτε δεν θα ωφεληθή εξ αυτού η Τουρκία, αλλά αντιθέτως θα εκκαθαρισθή η Κύπρος και σφαγιασθούν αλληλοδιαδόχως αι τουρκικάί μειονότητες εν Κύπρω και Ελλάδι και οι Έλληνες εν Κωνσταντινουπόλει.

Επομένως προσέθεσα, δέον τουρκική Κυβέρνησις λογικευθή και εγκαταλείψη ιδέας διχοτομήσεως και

ομοσπονδίας.

Εις το σημείον τούτο κ. Μπρόζιο με διέκοψε και μου ανεκοίνωσεν εμπιστευτικώς ότι Τούρκοι δεν επιμένουν ουσιαστικώς επί δοχοτομήσεως και ομοσπονδίας, αλλά διαπραγματευτικώς. Φοβούνται ότι εγκατάλειψις παρομοίας αξιώσεως θα εμείωνε διαπραγματευτικήν των θέσιν και θα σμίκρυνε τυχόν άλλα ανταλλάγματα.

Μοι προσέθεσεν ότι εις περίπτωσιν συμφωνίας δέον να υπάρξη κοινή ενέργεια NATO- Τουρκίας-Ελλάδος δι' εφαρμογήν της διότι θα δημιουργηθή κίνδυνος κατά την εφαρμογήν. Απήντησα ότι εάν καταλήξωμεν εις εκπρόσωπον και λογικήν συμφωνίαν, η Ελληνική Κυβέρνησις θα αναλάβη την ευθύνην της εφαρμογής της και δεν υπάρχει ανάγκη ανησυχίας, ούτε αναμίξεως άλλου. Σεις, του ετόνισα, όχι ως NATO αλλά ως προσωπικότης να ασκήσετε την επιρροήν σας προς την ανωτέρω κατεύθυνσιν.

Με διαβεβαίωσεν ότι είναι απολύτως σύμφωνος με τα ανωτέρω και θα εργασθή προς την κατεύθυνσιν ταύτην παρασκηνιακώς.

ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

Την επομένη πήγε στο Παρίσι ο αμερικανός Υπουργός Αμυνας Μακναμάρα και ο Γαρουφαλιάς είχε μαζί του ιδιαίτερη συνάντηση **(31.5.1965)** και έθεσε σ' αυτόν ωμά το αίτημα της Ελλάδας για οικονομική βοήθεια ενώ επανέλαβε και σ' αυτόν τα ίδια πράγματα για το Κυπριακό.

Εγγραφε ο Παλαμάς ανακοινώνοντας το τηλεγράφημα του Γαρουφαλιά στον Πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου και τον Υπουργό Εξωτερικών Σταύρο Κωστόπουλο:

"Συνωμίλησα σήμερα μεσημβρίαν με κ. ΜΑΚΑΝΑΜΑΡΑ. Του εξεδήλωσα την απογοήτευσιν μου από την απροθυμίαν των χωρών NATO να συμβάλουν εις την οικονομικήν ενίσχυσιν Ελλάδος, παρά την σχετικήν απόφασιν του Δεκεμβρίου **1964** και τον παρεκάλεσα όπως μεσολαβήση εις την γερμανικήν Κυβέρνησιν ίνα αυξήση την συμβολήν της από **9** εκατ. δολλ. εις **15** εκατομμ. δολλ. Ωστε με τα **5** εκατ. δολλ. της Αμερικής να

εξασφαλισθούν **20** εκατ. Οπότε είναι δυνατόν να καλυφθούν υπό των άλλων μελών τα **3,5** εκατ. δολλ. Διά να συμπληρωθή το ποσόν των **25.300.000** δολλαρίων. Απήντησε ότι θα το κάμη και ελπίζει εις αύξησιν της γερμανικής βοήθειας και θα συστήση και εις τα άλλα μέλη να συμβάλουν, αλλά ότι η Αμερική δεν θα δώση τα **5** εκατ. δολλ. διά το **1965** υποστηρίξας ότι διά της δηλώσεως KENNEDY του **1963** είχεν αναγγελθή η διακοπή της αμερικανικής βοήθειας.

Απήντησα ότι ακριβώς η συνομιλία μας εις Ουάσιγκτων τον Δεκέμβριον **1964** είχε τον σκοπόν της συνεχίσεως της αμερικανικής βοήθειας και ότι τον ίδιον σκοπόν συνεχίσεως της βοήθειας υπό του NATO είχε και η απόφασις του Συμβουλίου του NATO του Δεκεμβρίου **1964**.

Απήντησε ότι πρόκειται περί παρεξηγήσεως των συνομιλιών της Ουασιγκτώνος (εις τας οποίας παρέστησαν και οι κ.κ. Κωστόπουλος και Μάτσας) και επέμεινε επικαλεσθείς ως πρόσθετον επιχείρημα μείωσιν των στρατιωτικών μας δαπανών. Πρόκειται προφανώς περί σαφούς αμερικανικής υποναχωρήσεως, οφειλομένης ίσως εις προσπάθειαν μεταθέσεως οικονομικών βαρών εις άλλας χώρας NATO και ειδικώτερον εις Γερμανίαν.

Εξήγησα ότι στρατιωτικάί μας δαπάναι εξηγγέλθησαν μειωμέναι, αλλά εκτελεσθείς Προϋπολογισμός **1964** τας ανεβίβασε περίπου εις **3.800.000** δρχ έναντι **3** Δισ. που εξηγγέλθησαν και του εδήλωσα ότι παρ όλα ταύτα ελπίζω ότι θα δώση τα **5** εκατ. δολλ. Και επέμεινα επί της ανάγκης ταύτης.

Εν συνεχεία του εξέθεσα ότι τρεις λύσεις υπάρχουν διά το Κυπριακόν: Η Ενωσις, η ανεξαρτησία μετά Αυτοδιαθέσεως και η ανεξαρτησία άνευ Αυτοδιαθέσεως, τονίσας ότι η τρίτη είναι ζήτημα Μακαρίου και ότι εις τας άλλας δύο η Ελλάς δύναται να συμβάλη εις εξεύρεσιν λύσεως, αρκεί δηλωθή ποίαν εκ των δύο θεωρούν την καλυτέραν διά την ασφάλειαν του ελευθέρου κόσμου.

Επιπρόσθετα ανεξάρτητος Κύπρος σημαίνει μετά

διετίαν κομμουνιστική Κύπρος, συμφωνήσας εις τούτο διά κλίσεως της κεφαλής του.

Διά την περίπτωσιν Ενώσεως υπάρχει ως λύσις ή ανταλλαγή των πληθυσμών και η μίσθωσις εις τους Τούρκους της αγγλικής βάσεως Δεκελείας ή παροχή εγγυήσεων και δικαιωμάτων αυτοδιοικήσεως εις τους Τούρκους με μίσθωσιν της ιδίας βάσεως.

Απήντησε ότι ανωτέρω γνωστοποιήση εις κ. Ρασκ. Του εξήγησα επίσης ότι μία κατάληψις αποστρατικοποιημένης Νήσου μας, αντίθετος προς διεθνείς κανόνας, σημαίνει πόλεμον εκ του οποίου τίποτε δεν θα ωφεληθή Τουρκία, διότι η άμυνα της Ελλάδος είναι αρτία. Νήσος δεν θα καταληφθή, η Κύπρος θα ενωθή, οι δε τούρκοι της Κύπρου θα σφαγούν διά να ακολουθήση η σφαγή των Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως".

ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ